DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 23 april 2009 *

I mål C-509/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Tribunale di Bergamo (Italien) genom beslut av den 4 oktober 2007, som inkom till domstolen den 21 november 2007, i målet

**Luigi Scarpelli**

mot

**NEOS Banca SpA,**

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann (referent) samt domarna M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet och E. Levits,

* Rättegångsspråk: italienska.

generaladvokat: J. Mazák,
justitiesekreterare: handläggaren R. Şereş,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 december 2008,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— L. Scarpelli, genom F. Maffettini och G. Pozzi, avvocati,

— NEOS Banca SpA, genom S. Beccari, avvocato,

— Italiens regering, genom R. Adam, i egenskap av ombud, biträdd av W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— Tysklands regering, genom M. Lumma och J. Kemper, båda i egenskap av ombud,

— Ungerns regering, genom J. Fazekas, R. Somssich och K. Borvölgyi, samtliga i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom L. Pignataro-Nolin och W. Wils, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

**Dom**

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 11.2 i rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (EGT L 42, 1987, s. 48; svensk specialutgåva, område 15, volym 7, s. 202).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan L. Scarpelli och NEOS Banca SpA (nedan kallat NEOS Banca). Målet rör genomförandet av ett kreditavtal som ingåtts med avseende på köp av en personbil som aldrig levererades.

## Tillämpliga bestämmelser

*Den gemenskapsrättsliga lagstiftningen*

3 I tjugoförsta skälet i direktiv 87/102 anges följande:

”Beträffande varor och tjänster som konsumenten har ingått avtal om att förvärva på kredit bör konsumenten, åtminstone under de förutsättningar som anges nedan, ha vissa rättigheter gentemot kreditgivaren utöver sedvanliga rättigheter gentemot denne och gentemot leverantören av varorna eller tjänsterna. De omständigheter som anges ovan gäller de fall där kreditgivaren och leverantören av varor eller tjänster har ett tidigare avtal enligt vilket kredit görs tillgänglig enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder i avsikt att göra det möjligt för konsumenten att förvärva varor eller tjänster från den leverantören.”

4 Tjugofemte skälet i direktivet har följande lydelse:

”Då detta direktiv förutsätter en viss grad av tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande konsumentkrediter samt en viss nivå på konsumentskyddet, bör medlemsstaterna inte vara förhindrade att bibehålla eller besluta om strängare regler för att skydda konsumenten. Dock skall vederbörlig hänsyn tas till medlemsstaternas skyldigheter enligt fördraget.”

5 Artikel 11.1 och 11.2 i direktivet har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna skall säkerställa att förekomsten av ett kreditavtal inte på något sätt får påverka konsumentens rättigheter gentemot en leverantör av varor eller tjänster som inköpts med hjälp av ett sådant avtal i de fall då varorna eller tjänsterna inte tillhandahålls eller inte är i avtalat skick.

2. När

a) konsumenten för att köpa en vara eller få en tjänst utförd ingår ett kreditavtal med en annan person än leverantören,

b) kreditgivaren och leverantören av varan eller tjänsten har ett tidigare avtal enligt vilket kredit lämnas enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder för förvärv av varor eller tjänster från den leverantören,

c) den konsument som avses i a ovan får sin kredit enligt ett sådant tidigare avtal,

d) varan eller tjänsten som omfattas av kreditavtalet inte levereras eller levereras endast till en del eller inte överensstämmer med leveransavtalet,

e) konsumenten har sökt få rättelse gentemot leverantören men har misslyckats med att få den gottgörelse han är berättigad till,

skall konsumenten ha rätt att göra påföljder gällande gentemot kreditgivaren. Medlemsstaterna skall avgöra i vilken omfattning och under vilka villkor denna rättighet skall kunna utövas.”

*Den nationella lagstiftningen*

6 Artikel 42 i lagstiftningsdekret nr 206 av den 6 september 2005 (ordinarie tillägg till GURI nr 235 av den 8 oktober 2005) har följande lydelse:

”När leverantören av varan eller tjänsten inte fullgör avtalet, ska den konsument som utan framgång krävt fullgörelse ha rätt att göra påföljder gällande gentemot kreditgivaren inom den beviljade krediten, under förutsättning att kreditgivaren enligt avtal har ensamrätt att lämna kredit till leverantörens kunder. Denna rätt att göra gällande påföljder gäller även gentemot tredje man som från kreditgivaren förvärvat rättigheterna enligt kreditavtalet.”

7 Tribunale di Bergamo har emellertid angett att enligt italiensk rättspraxis så är konsumentens rättigheter inte beroende av om kreditgivaren och leverantören ingått något exklusivt avtal eller ej.

**Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna**

8 Luigi Scarpelli (köparen) undertecknade den 20 juni 2003 en ansökan om lån hos Finemiro SpA, jämte ett kontrakt avseende köp av en personbil av märket Audi, modell A41900 TD. Det var säljaren av bilen, bolaget Autobrembate (ägt av Brioli Duilio), som hade tillhandahållit Luigi Scarpelli själva låneansökningsformuläret. NEOS Banca (kreditgivaren) övertog därefter Finemiro SpA:s rättigheter.

9 Luigi Scarpelli betalade 10 000 euro genom checkar med namnet Briolo Duilio påtecknat. Luigi Scarpelli beviljades dessutom ett lån på 19 130 euro, vilket lades till de 10 000 euro som redan hade erlagts. Han började att betala tillbaka lånet till kreditinstitutet med 402 euro i månaden.

10 Efter att ha betalat i 24 månader, det vill säga 9 648 euro, utöver 130 euro i kommissionsavgift, upphörde Luigi Scarpelli med sina månatliga inbetalningar. Som grund för detta angav han att bilen ännu inte hade levererats.

11 Genom Finemiro SpA:s försorg meddelades ett betalningsföreläggande gentemot Luigi Scarpelli avseende ännu ej erlagt belopp. Beloppet uppgick till 15 678,38 euro jämte ränta.

12 Bolaget Autobrembate försattes därefter i konkurs. Den aktuella bilen levererades aldrig.

13 Luigi Scarpelli ansökte om återvinning av betalningsföreläggandet och gjorde gällande att han inte var betalningsskyldig för resterande månatliga belopp. Han krävde därutöver att NEOS Banca skulle betala tillbaka det som han redan hade betalat, det vill säga 9 778 euro, jämte ränta enligt lag och valutauppräkning.

14 NEOS Banca hänsköt ärendet till domstol och bestred därvid de krav som hade framställts av Luigi Scarpelli. Som grund anförde banken att kreditgivaren enligt artikel 11 i direktiv 87/102 inte är ansvarig då det inte finns något exklusivt avtal mellan kreditgivaren och leverantören.

15 NEOS Banca hänvisade både till italienska bestämmelser och till gemenskapsrätten, särskilt till artikel 42 i lagstiftningsdekret nr 206 av den 6 september 2005. Det gjordes därvid gällande att konsumenten inte har någon rätt att vidta åtgärder gentemot kreditgivaren om kreditgivaren inte har ingått något exklusivt finansieringsavtal med leverantören. Denna möjlighet står endast konsumenten till buds om det finns ett exklusivt avtal.

16 Det är utrett att det inte finns något exklusivt avtal mellan NEOS Banca och bolaget Autobrembate.

17 Enligt Tribunale di Bergamo är det inte säkert, med tanke på vad som anges i tjugoförsta skälet i direktiv 87/102, att det måste vara fråga om ett exklusivt avtal för att konsumenten ska tillerkännas mer omfattande rättigheter.

18 Mot denna bakgrund beslutade Tribunale di Bergamo att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till EG-domstolen:

”Ska artikel 11.2 i direktiv 87/102 tolkas så att ett avtal mellan en leverantör och en kreditgivare, enligt vilket kredit lämnas enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder, utgör en nödvändig förutsättning för att konsumenten ska ha rätt att vidta åtgärder gentemot kreditgivaren – för det fall att leverantören inte har uppfyllt sina skyldigheter – även när denna rätt a) endast består i en rätt att häva

kreditavtalen eller b) består i en rätt att häva kreditavtalet och erhålla återbetalning av de belopp som betalats till kreditgivaren?”

**Prövning av tolkningsfrågan**

19 Tribunale di Bergamo har ställt tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida det är nödvändigt att det finns ett exklusivt avtal mellan kreditgivaren och leverantören för att konsumenten ska kunna vidta rättsliga åtgärder gentemot kreditgivaren då säljaren underlåter att fullgöra sina skyldigheter. Nämnda domstol vill närmare bestämt få klarhet i huruvida ett sådant villkor är nödvändigt då konsumenten häver kreditavtalet och kräver återbetalning av de belopp som betalats till kreditgivaren.

20 Vad beträffar målen med direktiv 87/102, påpekar domstolen följande. Såsom följer av skälen i direktivet, antogs det med det dubbla målet att dels inrätta en gemensam marknad för konsumentkrediter (tredje–femte skälen), dels skydda de konsumenter som ingår avtal om sådana krediter (sjätte, sjunde och nionde skälen) (dom av den 23 mars 2000 i mål C-208/98, Berliner Kindl Brauerei, REG 2000, s. I-1741, punkt 20, och av den 4 mars 2004 i mål C-264/02, Cofinoga, REG 2004, s. I-2157, punkt 25).

21 I artikel 11 i direktivet föreskrivs att konsumenten ska ha rätt att göra påföljder gällande gentemot kreditgivaren när leverantören av varan eller tjänsten inte fullgjort sina skyldigheter eller fullgjort dem på ett undermåligt sätt. Vidare uppställs i nämnda bestämmelse en rad villkor för när konsumenten får göra gällande påföljder. Bland annat erfordras det att kreditgivaren och leverantören har träffat ett exklusivt avtal.

22 Denna bestämmelse ska läsas mot bakgrund av tjugoförsta skälet i direktiv 87/102. Med hänvisning till det system som införs genom artikel 11 anges det uttryckligen att ”konsumenten [bör], åtminstone under de förutsättningar som anges nedan, ha vissa rättigheter gentemot kreditgivaren utöver sedvanliga rättigheter”. Det anges vidare att ”[d]e omständigheter som anges ovan gäller de fall där kreditgivaren och leverantören av varor eller tjänster har ett tidigare avtal enligt vilket kredit görs tillgänglig enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder i avsikt att göra det möjligt för konsumenten att förvärva varor eller tjänster från den leverantören”.

23 Rätten att göra påföljder gällande enligt artikel 11.2 i direktiv 87/102 innebär således att konsumenten enligt direktivet ges ett tilläggsskydd gentemot kreditgivaren, som tillkommer utöver de påföljder som konsumenten redan kan göra gällande med stöd av nationella lagbestämmelser om avtal. Det kan således endast krävas att de olika villkoren i artikel 11.2 ska vara uppfyllda då konsumenten gör påföljder gällande enligt detta tilläggsskydd.

24 En sådan tolkning av artikel 11 i direktiv 87/102 står i överensstämmelse med arten av harmonisering som genomförs genom direktivet. Enligt tjugofemte skälet i direktivet bör medlemsstaterna således inte vara förhindrade att bibehålla eller besluta om strängare regler för att skydda konsumenten, och direktivet inför därmed en minimiharmonisering i fråga om konsumentkrediter. Medlemsstaterna är således fria att anta mer konsumentvänliga bestämmelser.

25 Såvitt avser artikel 11.2 i direktiv 87/102 har domstolen slagit fast att syftet med direktivet är att säkerställa att en miniminivå för konsumentskyddet upprätthålls på konsumentkreditområdet (dom av den 4 oktober 2007 i mål C-429/05, Rampion och Godard, REG 2007, s. I-8017, punkt 47).

26 Denna tolkning vinner dessutom stöd av artikel 14.1 i direktivet, enligt vilken medlemsstaterna ska säkerställa att kreditavtal inte, till konsumentens nackdel, avviker från de bestämmelser i nationell lagstiftning som införts för att följa direktivet (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Rampion och Godard, punkt 48).

27 Konsumenten kan vidare inte påverka förhållandet mellan leverantören och kreditgivaren, vilket innebär att konsumenten får finna sig i de avtalsvillkor som förhandlats fram mellan leverantören och kreditgivaren.

28 Dessutom är det vanligt att kreditgivarna ställer konsumenterna inför förtryckta formulär då kreditavtal ska ingås. Konsumenten, som är den svagaste parten i avtalsförhållandet, saknar således normalt sett möjlighet att få igenom ändringar i avtalstexten.

29 Det skulle således strida mot syftet med direktiv 87/102 – som i första hand är att skydda konsumenten såsom den svagaste parten i avtalsförhållandet – att kräva att det ska finnas ett exklusivt avtal mellan kreditgivaren och leverantören för att konsumenten ska ha rätt att göra påföljder gällande gentemot kreditgivaren.

30 I en sådan situation som beskrivits av den nationella domstolen i begäran om förhandsavgörande – det vill säga där det i den nationella lagstiftning som är tillämplig på avtalsförhållanden föreskrivs en möjlighet för konsumenten att vidta åtgärder gentemot kreditgivaren för att häva kreditavtalet och få tillbaka de belopp som redan betalats –, finner domstolen således att det i direktiv 87/102 inte erfordras att det måste finnas ett exklusivt avtal mellan kreditgivaren och leverantören för att dylika åtgärder ska få vidtas. Det kan däremot krävas att ett sådant villkor är uppfyllt för att andra rättigheter som inte föreskrivs i nationella lagbestämmelser om avtal ska kunna göras

gällande, såsom rätt till skadestånd på grund av att leverantören av varan eller tjänsten gjort sig skyldig till avtalsbrott.

31 Frågan ska således besvaras på följande sätt. Artikel 11.2 i direktiv 87/102 ska tolkas så, att i en sådan situation som den i målet vid den nationella domstolen utgör ett avtal mellan en leverantör och en kreditgivare, enligt vilket kredit lämnas enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder, inte en nödvändig förutsättning för att dessa kunder ska ha rätt att vidta åtgärder gentemot kreditgivaren – för det fall att leverantören inte har uppfyllt sina skyldigheter – för att häva kreditavtalet och erhålla återbetalning av de belopp som betalats till kreditgivaren.

**Rättegångskostnader**

32 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

**Artikel 11.2 i rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter ska tolkas så, att i en sådan situation som den i målet vid den nationella domstolen utgör ett avtal mellan en leverantör och en kreditgivare, enligt vilket kredit lämnas enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder, inte en nödvändig förutsättning för att dessa kunder ska ha rätt att vidta**

**åtgärder gentemot kreditgivaren – för det fall att leverantören inte har uppfyllt sina skyldigheter – för att häva kreditavtalet och erhålla återbetalning av de belopp som betalats till kreditgivaren.**

Underskrifter